De list met het Turfschip

Beschrijving

default watermark

Breda, mijn geboortestad, is vooral bekend door de list met het *Turfschip* (a la het *Trojaanse Paard*) tijdens de Spaanse belegering. Met die list kon op 4 maart 1590 Breda ingenomen worden door de troepen van prins *Maurits*. En dit was een voor de prins een historische overwinning op de Spanjaarden tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

In 1568 begon de *Tachtigjarige Oorlog* toen de *Nederlanden* in opstand kwamen tegen het bewind van de *Spaanse Hertog van Alva*.
In 1577 werd het *Eeuwig Edict* gesloten tussen de *Nederlanders* en de *Spanjaarden*. Dit leidde tot een tijdelijke wapenstilstand en er werd tevens besloten dat de *Spaanse* legers zich uit *Nederland* moesten terugtrekken.
Zeven *Nederlandse* gewesten scheidden zich uiteindelijk met de *Acte van Verlatinghe*, die volgde op de *Unie van Utrecht*, op 26 juli 1581 officieel af van de *Spaanse* kroon. Dit zijn de provincies die zes jaar later, in 1587, de *Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden* zouden vormen.
De *Zuidelijke Nederlanden* sloten zich niet aan bij deze onafhankelijkheidsverklaring. Als reactie op die opstand startte het Spaanse leger een offensief.

Herovering Breda

Al op 13 september 1579 had *Breda* zich aangesloten bij de *Unie van Utrecht*, maar het probleem was dat de katholiek gebleven buurstad Â´*s-Hertogenbosch* dat niet had gedaan. Daardoor was er de angst dat *Breda* via deze verbindingsstad door de *Spanjaarden* kon worden aangevallen. En dat gebeurde ook.
Aan het begin van 1581 kwamen de *Spanjaarden* steeds dichter bij *Breda*. Door middel van verraad konden de *Spanjaarden* de stad uiteindelijk ook binnenvallen.
In de toren van *Breda* zat een aanhanger van de *Spaanse* koning gevangen, *Karel van Gaveren*, en hij kocht een *Waalse* soldaat om die in de plek van zijn collegaÂ´s op de wacht zou staan en hij had tevens beloofd de bezetting dronken te voeren.

De *Spanjaarden* heroverden op brute wijze *Breda* in de nacht van 26 op 27 juli 1581. De *Spaanse* troepen onder leiding van de generaals *Claudius van Berlaymont*, de *Heer van Haultepenne* en

Maarten Schenk van Nydeggen plunderden de stad, verkrachtten de vrouwen en vermoordden de kinderen en de geestelijken. In totaal vielen er 584 doden.
De *Bredase* burgerij, onder leiding van burgemeester *Godevaert Montens*, deden er alles aan om de stad niet in *Spaanse* handen te laten vallen, maar tevergeefs. Het *Spaanse* leger was te sterk en moest Breda zich overgeven. De herovering wordt ook wel de *Furie van Haultepenne* genoemd. Door de herovering van *Breda* kwam noordelijk *Brabant* in de handen van de *Spanjaarden* en werd het voor hen makkelijker om in 1584 en 1585 ook *Antwerpen* in te nemen.

De list met Turfschip van Breda

Na de moord op *Willem van Oranje* in 1584 kreeg de achttienjarige *Prins Maurits* de leiding over de *Nederlandse* troepen. Hij wilde graag *Breda* heroveren om zich te bewijzen als opperbevelhebber, maar zijn leger was te zwak om *Breda* te heroveren. In 1590 kreeg *Maurits* echter hulp uit onverwachte hoek. Schipper *Adriaen van Bergen* uit *Leur* vervoerde vaak turf naar het kasteel van *Breda*. In dit kasteel zaten de *Spaanse* soldaten gestationeerd en omdat hij er regelmatig kwam, werd zijn schip niet meer gecontroleerd.
Er wordt in meerdere publicaties verondersteld dat *Van Bergen* de bedenker van de list is, maar helemaal zeker is dit niet. Wat we wel weten is dat soldaten van *Prins Maurits* zich in zijn schip verstopten en dat het plan was om de mannen op deze manier bij het kasteel naar binnen te smokkelen, als een soort *Paard van Troje.*
Prins Maurits zag het idee wel zitten en schakelde *Johan van Oldenbarneveldt* in om de uitvoering van het plan te regelen. *Charles de HÃ©raugiÃ¨re* werd door *Van Oldenbarneveldt* aangesteld als bevelhebber.

default watermark

De uitvoering van de list

Op 25 februari 1590 manoeuvreerden 75 soldaten zich samen met bevelhebber *De HÃ©raugiÃ¨re* in een krappe schuilplaats onder het dek van het turfschip. Maar de operatie verliep meteen vanaf het begin niet helemaal zoals gepland. Schipper *Van Bergen* kwam een half uur te laat aanzetten, waarschijnlijk omdat hij te veel gedronken had. Daarbij kwam dat er door ijsschotsen in het water niet meteen vertrokken kon worden. Het schip vertrok uiteindelijk op 3 maart vanuit *Zevenbergen* en kwam zonder veel problemen aan bij de haven van *Breda*. En in *Breda* waren ze maar wat blij met het turf in de koude winter.

Nadat het schip na een botsing nog bijna zonk door een lek, gaf commandant *Charles de HÃ©raugiÃ¨re* het bevel om uit de schuilplek te komen en aan te vallen. De Spanjaarden werden totaal overrompeld toen de manschappen uit het schip kwamen. De schildwachten werden uitgeschakeld of verjaagd en even later werden de poorten van de stad geopend en was *Breda* was weer in handen van de *Nassau*â??s.

Er heerst wel wat onduidelijkheid over het precieze verloop van de aanval. Het gerucht gaat dat het kasteel op het moment van de inname zo goed als leeg was, omdat de *Spanjaarden* carnaval vierden in de stad.
Volgens andere verhalen waren de *Spaanse* soldaten echter met zes keer zoveel als de *Hollandse* troepen, maar moesten ze *Breda* door de verrassingsaanval toch aan de troepen van *De HÃ©raugiÃ¨re* afstaan.

Het Beleg van Breda

Hoe slim de list met het turfschip ook was, de strijd om *Breda* bleek nog lang niet gestreden. In *Het Beleg van Breda* (1624-1625) werd de stad weer heroverd door *Spanje* en werd het turfschip direct verbrand door de *Spanjaarden*.

Breda zou tot 1637 in *Spaanse* handen blijven.

Datum aangemaakt
2022/03/21

default watermark